

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-4-65 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 14-37/714-319
Karar Tarihi : 01.10.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Zeynep ŞENGÖREN, Nesibe ARSLAN, Halil İbrahim GÜLEROĞLU

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Akbank T.A.Ş.
Temsilcisi: Av. Turgan GÜRMENT
Mete Cad. No:12/7-8 34437 Taksim/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Akbank T.A.Ş. ile Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş. arasında akdedilen "Acentelik Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 22.08.2014 tarihinde giren başvuru üzerine düzenlenen 29.09.2014 tarih ve 2014-4-65/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; bildirim konusu sözleşmeye, süresiz öngörölmüş olan rekabet etmeme yükümlülüğünün 15 yıla sınırlandırılacak şekilde tadil edilmesi koşuluyla, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet tanınmasının uygun olacağı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirime Konu Sözleşme

- (4) Kurumumuza bildirilen sözleşme, Türkiye genelinde Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş.'nin (AVIVASA) hayat ve emeklilik ürünlerinin satışına ilişkin olarak Akbank T.A.Ş.'yi (AKBANK) tüm şubeleri ve diğer dağıtım ağı ile birlikte münhasır acentesi olarak tayin ettiği ve AKBANK'ın da bu tayini kabul ettiği acentelik sözleşmesidir. Mezkur sözleşme ile birlikte AVIVASA, söz konusu ürünlerin AKBANK'ın dağıtım ağı aracılığıyla satışı için tedarikçisi konumuna gelecektir. Sözleşme, AVIVASA'nın diğer bankalar ve dağıtıcılar ile acentelik ilişkisi kurmasını yasaklamazken, AKBANK bakımından ise süresiz münhasırlık içermektedir.

G.2. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

Sözleşmenin 2. 7. ve 14. maddelerinde AKBANK açısından münhasırlık ve rekabet etmeme yükümlülüğü ile ilgili çeşitli hükümler yer almaktadır. Münhasırlığı düzenleyen 2 ve 7. madde hükümlerine göre; AVIVASA, sözleşmede belirtilen istisnalar dışında, sözleşmenin yürürlükte kaldığı süre boyunca AKBANK'ın Türkiye'deki dağıtım ağı kanalı ile pazarlayıp satacağı ürünlerin münhasır tedarikçisi olacaktır. Öte yandan, 14. madde düzenlemesi rekabet yasağını süresiz hale getirmektedir.

- (5) Dolayısıyla, yukarıda yer verilen hükümlerin rekabeti kısıtlayıcı olması nedeniyle, bildirim konu sözleşmeye menfi tespit belgesi verilmesi uygun görülmemiştir.

G.3. 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

- (6) Taraflar arasındaki dikey ilişki nedeniyle, bildirim konusu sözleşme 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği açısından değerlendirilmiştir.
- (7) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesine göre alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı

14-37/714-319

aşan rekabet etmeme yükümlülüklerine Tebliğ ile sağlanan muafiyet uygulanmamaktadır. Ayrıca maddenin devamında rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yılı aşacak şekilde zimnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli sayılacağı belirtilmiştir.

- (8) Bildirime konu sözleşmenin 14. maddesinde, sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren 15 yıl geçerli olacağı ve 15 yılın sonunda bir yıl öncesinde taraflarca fesih ihbarı yapılmadığı takdirde beş yıllık dönemlerle uzayacağı belirtilmiştir. Buna göre, fesih ihbarı yapılmadığı veya herhangi bir sebeple fesih gerçekleşmediği sürece sözleşme aynı şartlarda yürürlükte kalmaya devam edecektir. Dolayısıyla, anılan sözleşme belirsiz sürelidir. Bu çerçevede, bildirim konusu sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacaktır.

G.4. 4054 Sayılı Kanun'un 5. Maddesi Kapsamında Yapılan Değerlendirme

- (9) Bildirim kapsamında, AKBANK'a getirilmiş olan ve grup muafiyetinden yararlanamayan süresiz rekabet etmeme yükümlülüğü 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen dört koşul bakımından aşağıda incelenmiştir.

- Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmelerin sağlanması

- (10) Bankalar; sigortacılık hizmetlerinin sunumunda sıklıkla acente olarak yer almaktadırlar. Banka sigortacılığı olarak da adlandırılan banka ve sigorta şirketleri arasındaki bu tür yakın ilişkiler, ölçek ve kapsam ekonomisine imkan sağladığı gibi, her iki tarafın da diğerinin müşteri tabanına erişimini sağlaması, çapraz satış olanakları, diğer tarafın üstün marka imajından fayda elde edilmesi ve dağıtım açısından ileriye doğru dikey bütünleşme gibi kazanımlara neden olmaktadır.
- (11) Bildirim formunda, münhasırlık ilişkisi çerçevesinde tek bir sigorta şirketinin ürünlerine odaklanarak, o konuda daha fazla teknolojik ve kurumsal yatırım yapılabilmesinin mümkün olduğu ve tüketicilere verilen hizmetlerin de bu çerçevede geliştirilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, söz konusu anlaşma ile sunulan hizmette uzmanlaşmanın sağlanması ve uzun vadeli çalışma ortamının yaratacağı istikrar sayesinde yatırımların da artması beklenmektedir.
- (12) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, bildirim konusu sözleşmenin, Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan koşulu sağladığı değerlendirilmektedir.

- Tüketicinin bundan yarar sağlaması

- (13) Bildirim Formu'nda AKBANK ile AVİVASA arasındaki uzun dönemli işbirliğinin sonucunda yaratılan istikrar ortamı sayesinde yatırımların artacağı belirtilmiştir. Söz konusu teknolojik ve kurumsal yatırımlar ile tüketicilere verilen hizmette iyileştirmelerin yapılması ve AKBANK'ın müşterilerine daha kapsamlı ürünler sunulması mümkün olabilecektir. Ayrıca münhasırlık sonucunda ortaya çıkan uzmanlaşma ile birlikte tüketici ihtiyaçlarının daha etkin şekilde karşılanması beklenmektedir. Son olarak, Aviva GROUP'un uluslararası tecrübesi, müşterilere yeni çözümler üretilmesine katkı sağlayacaktır. Tedarik zinciri içerisinde, ekonomik ve teknolojik iyileşmelerin olumlu etkilerinin tüketiciye yansımaları azaltabilecek başka katmanlar bulunmadığından, Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan koşulun da sağlandığı anlaşılmıştır.

- İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

- (14) Bu değerlendirmede, anlaşma taraflarının pazar güçleri ve pazarın yoğunlaşma derecesi başlangıç noktasını oluşturmaktadır.
- (15) Dosya mevcudu bilgileri çerçevesinde, AVİVASA'nın hayat, kaza sigortaları ve emeklilik ürünlerinde sırasıyla (.....);(.....) ve (.....) pazar paylarına sahip olduğu görülmektedir. Şirketin

14-37/714-319

söz konusu pazar paylarının sınırlı olmasının yanı sıra sigortacılık pazarında ciddi rakipleri bulunmaktadır. Bu nedenle münhasırlık içeren bir anlaşmaların ilgili pazardaki rekabeti sınırlamasının zor olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, bildirim konusu ürünlerin yer aldığı hayat sigortacılığı bakımından, bankaların dağıtım kanalları içinde önemli bir ağırlığı olması sebebiyle pazarda rekabetin sınırlanması ihtimal dahilindedir. Ancak banka sigortacılığı pazarında AKBANK'ın pazar payının %10'un altında kaldığı, bunun yanı sıra bankacılık pazarında da kendisine çok yakın rakiplerinin baskısı altında faaliyet gösterdiği dikkate alındığında, acentelik sözleşmelerinin sigortacılık hizmetleri pazarında rekabeti sınırlayıcı bir etkiye yol açmayacağı sonucuna varılmıştır.

- (16) Öte yandan, acentelik sözleşmelerinde yeni ürünlere ilişkin AKBANK'ın taleplerinin AVİVASA tarafından karşılanmaması halinde rakip teşebbüslerin ürünlerinin satılmasına imkan veren düzenleme de bildirim konusu münhasırlığın kapsamını daraltmaktadır.
- (17) Konuya ilişkin bir diğer husus, kredilerle ilgili sigortalarda acentelerin tüketicinin seçim özgürlüğünü engellemesinin yasak olmasıdır.¹ Kredi teminatlarının sigortalanması söz konusu olduğunda tüketicilerin seçim hakkı bulunmaktadır. Bu çerçevede, AKBANK'tan kredi kullanan bir tüketici dilerse AKBANK'ın ürünlerinin dağıtıcısı olduğu AVİVASA haricindeki bir sigorta şirketi ile çalışmakta serbesttir.
- (18) Diğer taraftan, bildirim konusu sözleşmenin ilgili pazardaki rekabeti sınırlandırmayacağı değerlendirmesi yapılmış olmakla birlikte, pazarda benzer sözleşmelerin yer alması sonucunda paralel ağlar vasıtasıyla pazarın yeni girişlere kapanması söz konusu olabilecektir. Hayat sigortalarının yaklaşık %81'inin banka kanalı ile dağıtılmakta olması bu etkilerin özellikle değerlendirilmesini gerektirmektedir.
- (19) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 120. paragrafında, bir sağlayıcının bağlı pazar payının %5'ten az olması durumunda, grup muafiyeti kapsamındaki bir anlaşma nedeniyle, söz konusu sağlayıcının birikimli kapama etkisine önemli bir katkısının bulunmadığının kabul edildiği belirtilmiştir. AVİVASA'nın hayat ürünlerinde 2013 yılı pazar payı %5,91 olup, söz konusu ürünlerin %77,06'sı bağlı pazar olan banka acenteliği vasıtasıyla dağıtılmaktadır. Buradan hareketle, AVİVASA'nın bağlı pazar payı %4,55 olarak hesaplanmaktadır. Ayrıca belli türden dikey anlaşmaların oluşturduğu paralel ağların Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen koşullarla bağdaşmaz etkilere sahip olduğu tespit edilmesi halinde, Rekabet Kurulu bu tür dikey anlaşmalar içi tanınan muafiyetin geri alınmasına karar verebilir.
- (20) Sonuç olarak, bildirim konu anlaşma sonucunda ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağı ve muafiyetin bu koşulunun da sağlandığı değerlendirilmesine ulaşılmıştır.

- Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

- (21) Dikey anlaşmalarda, hakim durumda olmayan teşebbüsler arasında bir ila beş yıl arasında getirilen rekabet yasakları piyasadaki rekabet düzeyinde yarattıkları olumsuz etkileri dengeleyecek olumlu etkilerin varlığı durumunda makul kabul edilirken, beş yıldan uzun süreli rekabet etmeme yükümlülükleri ise çoğu yatırım türü açısından iddia edilen etkinlikleri gerçekleştirmek için zorunlu veya yaratılan pazar kapama etkisini telafi etmeye yetecek düzeyde kabul edilmemektedir. Bununla birlikte, sağlayıcı tarafından alıcıya özgü olarak yapılan yatırımların -sağlayıcının başka alıcılar için kullanamayacağı teçhizata veya eğitime

¹ 17.01.2009 tarih ve 27113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin "İyiniyet" başlıklı 10. maddesine göre zorunlu veya ihtiyari sigortalarda, kredi kullanan kişinin sigorta şirketini seçme hakkı sınırlandırılmaz. Sigorta sözleşmesine veya kredi sözleşmesine sigortanın belirli bir sigorta şirketine yaptırılmasına ilişkin konan her türlü şart hükümsüzdür.

14-37/714-319

yatırım yapması vb.- korunması için rekabet yasağı getirilmesi halinde, yatırımların geri dönüşünü sağlamaya yetecek kadar süre için, alıcı ve sağlayıcı arasında önemli bir know-how transferinin söz konusu olduğu durumlarda da anlaşmanın süresi boyunca rekabet yasağı getirilmesi dikey anlaşmanın yaratacağı etkinlikler bakımından makul karşılanabilmektedir.

- (22) Kurulumuz, inceleme konusu sözleşmenin tarafları ile aynı sektörlerde faaliyet gösteren teşebbüslerin benzer bildirimlerine ilişkin kararlarında (11-47/1166-412, 12-42/1318-431, 13-46/594-263 ve 13-40/521-230 sayılı kararlar), pazar yapısını dikkate alarak, münhasırlık içeren acentelik sözleşmelerinin 15 yılı aşmaması durumunda, rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmadığını kabul etmiştir. Bununla birlikte, benzer türde anlaşmaların pazarda önemli bir yer tuttuğu dikkate alındığında, süresiz rekabet etmeme yükümlülüğünün pazarın kapanmasına yol açabileceği ve banka sigortacılığı pazarına yeni giriş yapacak oyuncuların acentelik anlaşması yapabilecekleri banka bulmakta zorlanmalarına neden olabileceği değerlendirilmektedir.
- (23) Netice itibarıyla, bahse konu Kurul kararları ile benzer pazar ve oyuncu özelliklerine sahip mevcut dosya açısından da rekabet etmeme yükümlülüğünün 15 yıla sınırlı olması halinde pazarın kapanmasının söz konusu olmayacağı ve anılan münhasırlık döneminin AKBANK'ın acentelik sözleşmesinden yeterli miktarda getiri sağlaması için gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, sözleşme süresi 15 yıl olarak öngörülmüş olmakla birlikte, bu sürenin sonunda bir yıl öncesinde taraflarca fesih ihbarı yapılmadığı takdirde sözleşmenin beş yıllık dönemlerle uzayacağı belirtilmiştir. Sözleşmenin beşer yıllık dönemler ile uzamasına ilişkin düzenleme bildirim konusu anlaşmanın ve anlaşma ile getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresiz hale gelmesine yol açmaktadır.
- (24) Sözleşme süresine ilişkin söz konusu düzenlemenin tadil edilerek, rekabet etmeme yükümlülüğünün, 15 yıl ile sınırlı kalması halinde makul olacağı ve muafiyetin son şartını karşılayacağı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (25) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Akbank T.A.Ş. ile Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş. arasında akdedilen "Acentelik Sözleşmesi"ne, süresiz öngörülmüş olan rekabet etmeme yükümlülüğünün 15 yıla sınırlandırılacak şekilde sözleşmenin tadil edilmesi koşuluyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.